

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 30 септември 2020 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: втор квартал 2020 година

На крајот на вториот квартал од 2020 година, **брuto надворешниот долг**, изнесува 8.782 милиони евра и забележа квартален раст од 472 милиона евра. **Бруто надворешните побарувања** забележаа зголемување од 433 милиони евра и изнесуваат 5.829 милиони евра. Поголемото квартално зголемување на обврските во однос на побарувањата доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 39 милиони евра, со што на крајот на јуни 2020 година тој изнесува 2.953 милиони евра. Притоа, зголемувањето на нето надворешниот долг во вториот квартал произлегува од зголемениот јавен нето-долг (за 184 милиони евра), во услови на пад на приватниот нето-долг (за 146 милиони евра).

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2019		31.03.2020		30.06.2020		квартална промена			промена во однос на крај на претходна година		
	мл. евра	% БДП	мл. евра	% БДП	мл. евра	% БДП	мл. евра	%	п.п.	мл. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	8,154.4	71.9	8,309.6	76.0	8,781.7	80.3	472.1	5.7	4.3	627.3	7.7	8.4
Бруто надворешен долг без репо	8,154.4	71.9	8,097.4	74.1	8,707.4	79.7	610.0	7.5	5.6	553.0	6.8	7.8
Долгорочен долг	6,068.4	53.5	5,936.0	54.3	6,750.7	61.8	814.8	13.7	7.5	682.3	11.2	8.2
Краткорочен долг	2,086.0	18.4	2,373.7	21.7	2,031.0	18.6	-342.7	-14.4	-3.1	-54.9	-2.6	0.2
Јавен долг	3,836.6	33.8	3,816.5	34.9	4,460.3	40.8	643.9	16.9	5.9	623.8	16.3	7.0
Приватен долг	4,317.8	38.1	4,493.2	41.1	4,321.4	39.5	-171.8	-3.8	-1.6	3.6	0.1	1.5
Бруто надворешни побарувања	5,357.0	47.2	5,395.9	49.4	5,829.2	53.3	433.3	8.0	4.0	472.2	8.8	6.1
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	5,357.0	47.2	5,182.8	47.4	5,753.5	52.6	570.7	11.0	5.2	396.6	7.4	5.4
Нето надворешен долг	2,797.4	24.67	2,913.7	26.65	2,952.5	27.0	38.9	1.3	0.4	155.1	5.5	2.3
МИП, нето	-6,458.4	-56.9	-6,694.1	-61.2	-6,718.7	-61.5	-24.6	0.4	-0.2	-260.3	4.0	-4.5

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2019 година е проценет (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, второ тримесечје од 2020 година“ од 7.9.2020 година). Податокот за 2020 година е проекција на НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на јуни 2020 година, изнесува 6.719 милиони евра, или 61,5% од проектираниот БДП за 2020 година. Од овој износ, најголемиот дел, или 86%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 77% се врз основа на сопственички капитал.

¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

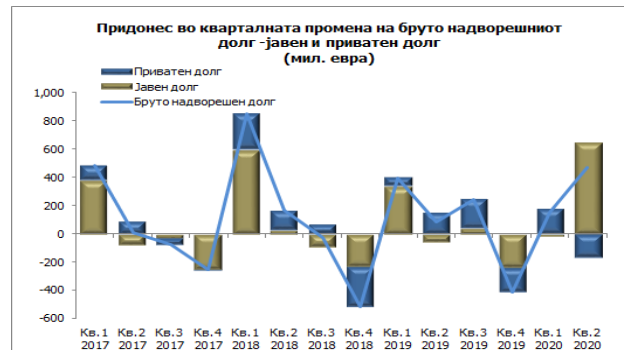
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на крајот на јуни од 2020 година, изнесува 8.782 милиона евра (или 80,3% од БДП) и бележи квартално зголемување од 472 милиона евра (или за 5,7%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка², бруто-долгот бележи квартално зголемување од 610 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемениот јавен долг за 782 милиона евра, во услови на пад на приватниот долг за 172 милиона евра. Кварталното зголемување на јавниот долг (без специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка) е резултат на зголемениот долг на секторот „држава“ за 795 милиони евра³, наспроти падот на долгот на јавните банки и јавните претпријатија (за 12 милиони евра). Падот на приватниот надворешен долг се должи на намалениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 110 милиони евра), небанкарскиот приватен сектор (за 81 милион евра), во услови на раст на долгот на приватните банки (за 19 милиони евра).

Извор: НБРСМ.

Во споредба со крајот на 2019 година, бруто надворешниот долг е повисок за 627 милиони евра, или за 7,7%. Притоа, во првата половина од 2020 година, долгот со исклучен ефект од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка е зголемен за 553 милиони евра. Остварениот раст е резултат главно на зголемениот јавен надворешен долг (за 549 милиони евра), а во помал обем и на зголемениот приватен долг (за 4 милиони евра). Растот на јавниот долг се објаснува со зголемените обврски на секторот „држава“ (за 567 милиони евра) наспроти намалените обврски на јавните банки и јавните претпријатија (за 16 милиони евра). Во однос на приватниот долг, раст е забележан кај обврските на

² Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договори и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При склучувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРСМ најчесто истовремено ги извршува овие трансакции, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи истовремено се склучуваат, на нето-основа, овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

³ Издадена е седмата емисија на еврообврзници во номинален износ од 700 милиони евра.

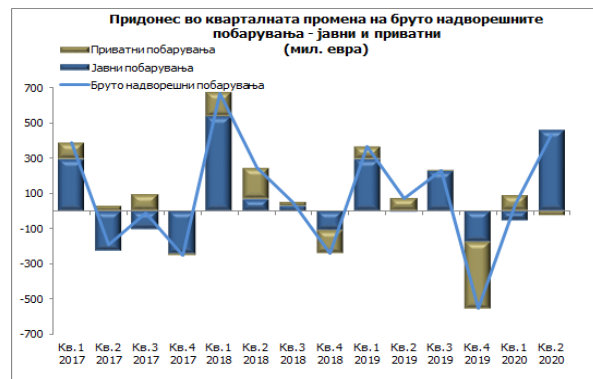

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

капитално поврзаните субјекти (за 41 милион евра) и приватните банки (за 25 милиони евра), наспроти намалените обврски на небанкарскиот приватен сектор (за 62 милиона евра).

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на вториот квартал од 2020 година, изнесуваат 5.829 милиони евра (или 53,3 % од БДП) и остварија квартално зголемување од 433 милиони евра (или за 8%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се зголемени за 571 милион евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемените јавни побарувања за 597 милиони евра, при намалени приватни побарувања за 26 милиони евра. Растот на јавните побарувања произлегува од зголемените побарувања на централната банка во рамките на девизните резерви.

Извор: НБРСМ.

Во споредба со крајот на претходната година, надворешните побарувања се повисоки за 472 милиона евра. Без ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешните побарувања се зголемени за 397 милиони евра и тоа како резултат на зголемените јавни и приватни побарувања (за 331 и 66 милиони евра, соодветно). Растот на јавните побарувања е одраз на порастот на официјалните девизни резерви на централната банка, додека растот на приватните побарувања се објаснува со зголемените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 63 милиони евра) и останатите сектори (за 23 милиони евра), при намалени побарувања кај депозитните институции (за 20 милиони евра).

Нето надворешен долг

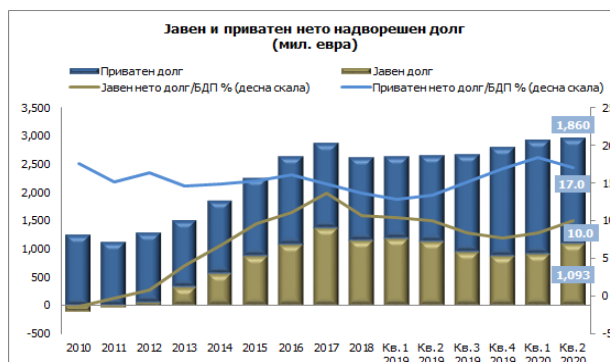
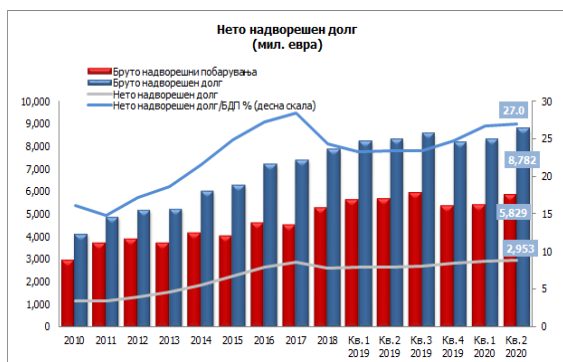
На 30.6.2020 година, нето надворешниот долг изнесува 2.953 милиони евра (или 27% од БДП). Нето надворешниот долг на земјата во вториот квартал од 2020 година е зголемен

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

за 39 милиони евра, или за 1,3%. Од аспект на структурата, и понатаму поголемо учество во вкупниот нето-долг има приватниот нето-долг со 63%.

Во однос на крајот на 2019 година, нето надворешниот долг е зголемен за 155 милиони евра (или 5,5%), при зголемување на нето јавниот долг (за 217 милиони евра) и намалување на нето приватниот долг (за 62 милиона евра).

Извор: НБРСМ.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) во текот на вториот квартал од 2020 година е зголемена за 25 милиони евра и изнесува 6.719 милиони евра, што претставува 61,5% од проектираниот БДП за 2020 година.

Кварталното зголемување на **негативната нето МИП** произлегува од посилното зголемување на обврските (за 541 милион евра) во споредба со зголемувањето на средствата (за 516 милиони евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на должнички инструменти бележат зголемување за 39 милиони евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти се намалени за 14 милиони евра.

Во споредба со крајот на 2019 година, негативната МИП, нето, е зголемена за 260 милиони евра, како резултат на растот на нето-обврските врз основа на должнички инструменти (за 155 милиони евра) и сопственички инструменти (за 105 милиони евра).

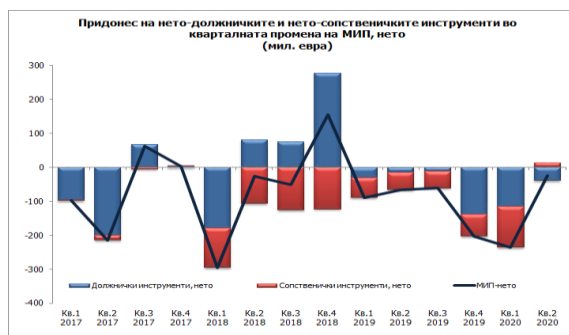
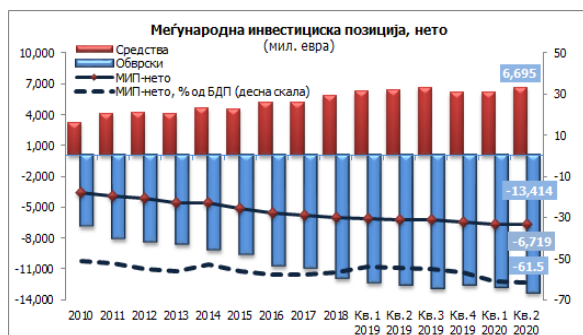
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Кв.1 2018	Кв.2 2018	Кв.3 2018	Кв.4 2018	Кв.1 2019	Кв.2 2019	Кв.3 2019	Кв.4 2019	Кв.1 2020	Кв.2 2020
Меѓународна инвестициска позиција, нето	-3,629.5	-3,965.8	-4,177.6	-4,558.4	-4,549.0	-5,082.7	-5,576.0	-5,822.5	-6,118.0	-6,143.3	-6,193.7	-6,039.5	-6,128.1	-6,194.5	-6,255.3	-6,458.4	-6,694.1	-6,718.7
Средства	3,258.4	4,113.2	4,257.5	4,082.5	4,634.0	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,835.1	6,105.6	6,156.4	5,913.6	6,307.8	6,416.1	6,692.4	6,163.8	6,178.9	6,695.3
Директни инвестиции	333.6	393.6	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	967.6	1,021.2	1,083.9	1,125.3	896.2	1,048.7	1,149.1	1,187.6	936.8	1,033.9	1,017.5
Портфолио инвестиции	25.9	45.5	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	310.4	337.2	345.1	321.2	341.1	366.2	381.5	406.1	352.5	402.3
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на работните за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	0.9	0.9	1.0	1.2	2.8	2.8	2.9	2.9	3.3	3.6	4.0	4.4	4.4	4.4	4.4
Валутни и депозити	555.1	588.2	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	668.8	675.9	683.7	694.0	674.6	591.0	618.3	580.0	559.8	556.7
Заеми	86.3	320.1	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.1	348.5	349.8	312.7	74.5	374.4	336.9	393.4	79.1	295.1	161.0
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	543.0	696.9	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	858.8	906.1	1,013.7	977.4	1,057.2	998.8	1,040.8	979.5	894.4	915.6	913.3
Останати сметки за наплата	0.0	0.0	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.1	0.1	0.2	0.4	0.5	0.5	0.2	0.6	0.3	0.3	0.4
Девизни резерви	1,714.5	2,068.9	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,577.1	2,642.2	2,709.1	2,867.1	2,866.4	2,928.2	3,127.5	3,262.6	3,017.3	3,639.7
Обврски	6,887.9	8,079.0	8,435.1	8,640.8	9,183.0	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.1	12,248.9	12,350.1	11,953.0	12,435.9	12,610.6	12,947.7	12,622.2	12,873.0	13,414.0
Директни инвестиции	3,514.8	3,914.4	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,598.1	5,915.3	6,133.3	6,250.9	6,141.3	6,256.0	6,400.2	6,588.3	6,580.0	6,829.8	6,789.6
Портфолио инвестиции	398.6	324.7	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,476.3	1,891.8	1,876.2	1,838.7	1,813.2	1,822.8	1,828.6	1,783.4	1,730.7	1,655.7	2,288.3
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на работните за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	2.3	2.7	3.2	3.7	4.2	4.2	4.1	4.1	4.0	4.1	4.1
Валутни и депозити	195.8	134.0	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	191.8	192.7	191.8	206.2	208.7	221.5	207.9	254.2	259.6	276.5
Заеми	2,028.5	2,785.9	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,872.0	3,070.9	3,159.2	3,159.8	2,883.4	3,202.6	3,181.9	3,312.7	3,100.9	3,191.0	3,207.7
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	673.8	841.7	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	757.7	803.0	805.0	825.9	824.8	860.4	894.1	916.4	871.1	851.6	767.8
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на влез (нето-создавање обврски)	76.4	78.3	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	77.5	79.2	79.2	79.8	81.2	80.2	81.9	81.3	81.3	80.0

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ.

Ревизии на податоци

Податоците за 2019 година објавени во ова соопштение ги содржат промените коишто произлегуваат од редовната годишна ревизија за 2019 година. Подетални информации за ефектот од годишната ревизија врз бруто надворешниот долг, бруто надворешните побарувања и МИП за 2019 година се расположливи во соопштението за печат: Ревизија на податоците во екстерната статистика за 2018 и 2019 година. Исто така, промените на податоците за периодот јануари - март 2020 година, но во помал обем, произлегуваат и од подобриот опфат на податоците кај заемите и трговските кредити и аванси. Од аспект на насоката на промените, во првиот квартал на 2020 година, ревизиите главно се одразуваат со намалување на **бруто надворешниот долг** (за 29,3 милиони евра), како и намалување на **бруто надворешните побарувања** (за 5,1 милион евра). Следствено, овие промени се одразија со намалување на нето надворешниот долг (за 24,3 милиони евра). Промената

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

кај **меѓународната инвестициска позиција, нето**, во првиот квартал од 2020 година, се однесува на зголемување на негативната МИП за 44 милиони евра.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:

http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspix

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspix

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:

http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Methodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Methodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:

http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 31 декември 2020 година (референтен пресек заклучно со септември 2020 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).